

ANDMEKAITSE INSPEKTSIOON

VAIDEOTSUS
avaliku teabe asjas nr 2.1-3/16/1775

Otsuse tegija	Andmekaitse Inspektsiooni peainspektor Elve Adamson,
Otsuse tegemise aeg ja koht	09.11.2016 Tallinnas,
Vaide esitamise aeg	30.09.2016
Teabevaldaja	Veeteede Amet, address: Valge 4, Tallinn e-posti aadress: eva@vta.ee
Vaide esitaja	Eraisik e-posti aadress: xxxxxxxxx@gmail.com

RESOLUTSIOON:

Avaliku teabe seaduse (AvTS) § 45 lg 1 punkti 1 ning haldusmenetluse seaduse (HMS) § 85 punktide 2 ja 4 alusel

otsustan:

- 1) **jätta vaie rahuldamata ettekirjutuse tegemiseks avaliku teabe seaduse alusel teabenõude (väljastada elektroonilisest mereinfosüsteemist vaide esitajale andmed tema alaealise lapse kohta) täitmiseks, kuna enda andmete, sh oma alaealise lapse andmete küsimisele ei kohaldu avaliku teabe seadus;**
- 2) **Veeteede Ametil tuleb vaide esitaja xx.xx.2016 pöördumine (oma alaealise lapse isikuandete saamiseks) uuesti läbi vaadata ning vastata sellele lähtuvalt isikuandmete kaitse seaduse §-dest 19 ja 20. Andmete väljastamisest keeldumise korral tuleb keeldumist põhjendada ning viidata õiguslikule alusele. Vastus edastada isikule hiljemalt 18.11.2016.**

VAIDLUSTAMISVIIDE:

Vaide esitaja saab käesoleva otsuse vaidlustada 30 päeva jooksul, esitades halduskohtumenetluse seadustiku kohase kaebuse Tallinna Halduskohtusse. Vaideotsuse tühistamist saab nõuda üksnes koos teabevaldajalt teabe väljastamise nõudega, mis jäi vaideotsusega rahuldamata.

FAKTILISED ASJAOLUD:

1. Vaide esitaja esitas xx.xx.2016 teabenõude, milles soovis Veeteede Ametilt elektroonilisest mereinfosüsteemist (EMDE), mille volitatud töötlejaks Veeteede Amet on, andmeid oma alaealise lapse Tallinnast lahkumise ja Tallinnasse saabumise kohta.
2. Veeteede Amet teatas xx.xx.2016 vaide esitajale, et Ametil ei ole võimalik EMDE-st teha otseselt isikupäringut ning palus pöörduda Politsei- ja Piirivalveameti (PPA) poole.

3. Vaide esitaja leiab, et avaliku teabe seaduse §-s 23 ei leidu ühtegi alust, mis võimaldab teabenõude täitmisest keelduda ning seega on teabenõude täitmisest keeldumine põhjendamatu ja õigusvastane.
4. Xx.xx.2016 edastas vaide esitaja teabenõude täitmisest keeldumise peale vaide. Seega on vaie esitatud avaliku teabe seaduse alusel teabenõude täitmisest keeldumise peale.

VAIDE ESITAJA NÕUE JA PÕHJENDUSED:

Vaide kohaselt esitas vaide esitaja xx.xx.2016 Veeteede Ametile teabenõude, milles soovis elektroonilisest mereinfosüsteemist (edaspidi EMDE) XXXXX XXXXXXXX kohta registreeritud andmeid Tallinnast lahkumise ja Tallinnasse saabumise kohta (teabenõue lisatud).

xx.xx.2016 vastas Veeteede Amet (edaspidi Amet), et kahjuks ei ole Ametil võimalik EMDE-st teha otseselt isikupäringut. Veeteede amet täpsustas, et isikupäringut saaks Amet ainult konkreetse laevakülastuse andmetest, st teades millise laevaga ja mis ajal antud isik sadamast lahkus või sinna saabus. Amet lisas, et kõigi laevakülastuste andmed koos isikute andmetega edastab EMDE jooksvalt X-tee liidestuse kaudu politsei- ja piirivalveameti piirikontrolli infosüsteemi (PIKO) ja neid andmeid otseselt Ametile ei esitata ning palus pöörduda PPA poole (vastus lisatud).

Majandus ja kommunikatsiooniministri 12.06.2013 määruse nr 39 „Elektroonilise mereinfosüsteemi põhimäärus“ § 2 lg 2 sätestab, et EMDE volitatud töötleja on Veeteede Amet. Põhiseaduse § 44 3. lõik sätestab igäihe õiguse tutvuda tema kohta riigiasutustes ja kohalikes omavalitsustes ning riigi ja kohalike omavalitsuste asutustes hoitavate andmetega. Avaliku teabe seaduse § 39 lõike 1 võimaldab teabevaldaja juurdepääsu tema valduses olevatele isikuandmetele isikuandmete kaitse seaduses sätestatud aluse olemasolul käesolevas seaduses sätestatud korras. Isikuandmete kaitse seaduse § 19 lg 1 punkt 1 sätestab, et andmesubjekti soovil peab isikuandmete töötleja andmesubjektile teatavaks tegema tema kohta käivad isikuandmed. Sama paragrahvi lõike 2 kohaselt on andmesubjektile õigus saada isikuandmete töötlejalt enda kohta käivaid isikuandmeid. Perekonaseaduse § 120 lõige 1 sätestab, et hooldusõiguslik vanem on lapse seaduslik esindaja. Sama paragrahvi lõike 7 kohaselt eeldatakse teise vanema nõusolekut, kui vanem esindab last iseseisvalt.

Vaide esitaja leiab, et XXXXXX XXXXXXXX seadusliku vanema on tal tulenevalt Perekonaseaduse § 116 lõikest 2 kohustus hoolitseda oma alaealise lapse eest ning otsustada lapsega seotud asju. Nimetatud kohustuse täitmiseks on tal esindajana õigus küsida riigiasutuselt andmeid, mida riigiasutus XXXXXX XXXXXXXX kohta kogub. Seetõttu küsis vaide esitaja xx.xx.2016 Ametilt XXXXXX XXXXXXXX andmeid, mis on kantud EMDE-sse. Kuna vaide esitaja võimalikke kuupäevi ja väljumisaegu ei teadnud, siis neid ei lisanud. Vaide esitaja leiab, et Amet keeldus xx.xx.2016 vastuses põhjendamatult andmeid väljastamast.

Avaliku teabe seaduse § 23 lg 1 sätestab alused, mille puhul teabevaldaja on kohustatud keelduma teabenõude täitmisest. Seoses teabenõudega ei esine ühtegi alust, mis võimaldab teabenõude täitmisest keelduda. Juhul, kui need ka esinevad, ei ole neid Ameti vastuses välja toodud.

Avaliku teabe seaduse § 23 lõige 2 sätestab alused, mille puhul võib haldusorgan teabenõude täitmisest keelduda. Ameti vastuses teabenõude täitmisel ei ole näidatud, kas esineb mõni nimetatud alus ja kaalutlusi, miks on tehtud otsustus keelduda teabenõude täitmisest. Tulenevalt eeltoodust on Ameti keeldumine teabenõude täitmisest põhjendamatu ja õigusvastane.

Vaide esitaja palub teha ettekirjutus - väljastada XXXXXX XXXXXXXX kohta registreeritud andmed Tallinnast lahkumise ja Tallinnasse saabumise kohta alates sünnist kuni xx.xx.2016.

TEABEVALDAJA PÕHJENDUSED:

Vastused Andmekaitse Inspeksiooni poolt esitatud küsimustele oleksid järgmised:

- 1. Jah, Veeteede Ametil on juurdepääs vaide esitaja poolt esitatud andmetele;*
- 2. Jah, selleks, et leida vaide esitaja poolt soovitud teave tuleks kõikide Tallinnast väljuvate ja Tallinnasse saabuvate laevade reisijate andmed/nimekirjad üksiklaeval läbi vaadata ning otsing andmebaasist reisija andmete järgi ei ole võimalik isegi kui ajavahemik on teada;*
- 3. Tallinn sadamatest on alates xx.xx.2016. a (lapse sünnikuupäev) kuni tänaseni toimunud ligikaudu 8200 reisilaeva väljumist/saabumist, reisijakirjeid on 3,5 miljonit ning keskmiselt on igas reisijate nimekirjas 867 inimest;*
- 4. Arvesse võttes AvTS § 21 lg 1 toodud aluse puudumist (AvTS kohustab edastama teabenõude kui teabevaldaja taotletavat teavet ei valda) ning IKS § 6 lg 4 sätestatut (kohustus taotleda andmesubjekti nõusolekut ja pädeva organi luba) leidis Veeteede Amet, et isiku teabenõude rahuldamiseks on kõige ratsionaalsem ja kiirem kui isik pöördub sellega Politsei- ja piirivalveameti poole kes valdab sama teavet kuid koos võimekusega isikut huvitavaid andmeid töödelda.*

ANDMEKAITSE INSPEKTSIOONI PÕHJENDUSED:

Enda andmete küsimine teabenõude korras

Vaidlust ei ole selles, et elektroonilises mereinfosüsteemis, mille volitatud töötlejaks on Veeteede Amet, sisalduvate andmete puhul on tegemist avaliku teabega avaliku teabe seaduse (AvTS) tähenduses. AvTS § 3 lg 1 sätestab, et avalik teave on mis tahes viisil ja mis tahes teabekandjale jäädvustatud ja dokumenteeritud teave, mis on saadud või loodud seaduses või selle alusel antud õigusaktides sätestatud avalikke ülesandeid täites.

Antud juhul on Veeteede Amet jätnud vaide esitajale tema alaealise lapse andmed väljastamata põhjusel, et Ametil ei ole võimalik EMDE-st teha otseselt isikupäringut. Veeteede amet täpsustas, et isikupäringut saaks Amet ainult konkreetse laevakülastuse andmetest, st teades millise laevaga ja mis ajal antud isik sadamast lahkus või sinna saabus. Amet lisas, et kõigi laevakülastuste andmed koos isikute andmetega edastab EMDE jooksvalt X-tee liidestuse kaudu politsei- ja piirivalveameti piirikontrolli infosüsteemi (PIKO) ja neid andmeid otseselt Ametile ei esitata ning palus pöörduda PPA poole.

Vaide esitaja leiab, et seoses teabenõudega ei esine ühtegi AvTS §-s 23 toodud alust (või ei ole neid välja toodud), mis võimaldaks teabenõude täitmisest keelduda. Seega on vaide esitaja asunud seisukohale, et tema poolt oma alaealise lapse andmete küsimisel oli tegemist teabenõudega AvTS-i mõistes. Inspeksioon eeltooduga ei nõustu. Avaliku teabe seaduse § 2 lg 2 punkti 4 kohaselt ei kohaldata AvTS-i teabele juurdepääsupiirangute, juurdepääsu eritingimuste, korra ja viiside osas, juhul kui need on eriseaduses või välislepingus sätestatud teisiti. Enda kohta andmete küsimisel on isikuandmete kaitse seadus avaliku teabe suhtes vaadeldav eriseadusena.

Teistsugust lahendust ei tingi ka AvTS § 39 lg-s 1 sätestatu. Kuigi vaide esitaja poolt soovitud teave on kogutud avalikke ülesandeid täites ning see teave on AvTS § 35 lg 1 kohaselt mõeldud asutusesiseseks kasutamiseks, avaldab teabele selline režiim mõju esmalt avaliku teabe nõuete (kolmandate isikute poolt andmete küsimisel) lahendamisel. Isiku õigus tutvuda teda

puudutavate isikuandmetega tugineb isikuandmete kaitse seadusele, sealhulgas selles sätestatud piirangutele. Sellisele seisukohale on jõudnud ka Riigikohus asjas nr 3-3-1-84-15.

Isikuandmete kaitse seadus ühelt poolt piirab kolmandate isikute juurdepääsu infosüsteemis olevatele isikuandmetele, teiselt poolt aga loob isikule endale PS §-st 44 tulenevad lisagarantiid tema kohta või tema alaealise lapse kohta avaliku võimu poolt kogutud isikuandmetega tutvumiseks ning nende õigsuse kontrollimiseks. Praegusel juhul on vaide esitaja soovinud tutvuda oma alaealise lapse isikuandmetega, tuginedes sealjuures nii PS §-le 44 kui ka IKS §-le 19. Seega ei ole antud juhul tegemist teabenõudega avaliku teabe seaduse mõistes, vaid isikuandmete küsimisega isikuandmete kaitse seaduse § 19 mõistes, millele ei laine AvTS §-st 23 tulenevad keeldumise alused. Kuna antud juhul ei ole tegemist teabenõudega AvTS-i mõistes, siis jätan vaide, teabenõude mittenõuetekohase täitmise osas rahuldamata.

Isikuandmete väljastamisest keeldumine

Juhud, millal isikuandmete töötlejal, sh andmekogu volitatud töötlejal, on õigus keelduda isikule tema andmete väljastamisest on sätestatud IKS §-s 20 v.a kui mingi eriseadus sätestab teisiti. Antud juhul ei ole küll Veeteede Amet otseselt keeldunud vaide esitaja poolt soovitud andmete väljastamisest, vaid on teavitanud, et *Ametil ei ole võimalik EMDE-st teha otseselt isikupäringut ning soovitatakse pöörduda andmete saamiseks Politsei- ja Piirivalveameti (PPA) poole, kellel vastav võimekus on olemas.*

Kuigi eeltoodud soovitusel oleks isikul PPA poole pöördudes olnud võimalik soovitud andmed kiiremini kätte saada, siis isikuandmete kaitse seaduse § 20 sellist võimalust andmete töötlejale (Veeteede Amet on EMDE volitatud töötleja), andmete väljastamisest keeldumise alusena, ette ei näe. Samuti ei näe isikuandmete kaitse seaduse § 20 ette võimalust keelduda andmete väljastamisest põhjusel, et see ei ole tehniliselt võimalik või takistaks suure mahu tõttu igapäevaste ülesannete täitmist. Seega on seadusandja pannud andmete väljastamise kohustuse asutusele, kellelt andmeid küsitakse ja kellele valduses olevas andmekogus need andmed sisalduvad, olenemata sellest, kas neid edastatakse ka muudesse andmekogudesse.

Nõustun Veeteede Ametiga selles, et 8200 laeva reisijate andmetest nn käsitsi ühe isiku andmete otsimine on ebamõistlikult aega nõudev, seda enam, et sellisest hulgast andmetest ühe isiku andmete otsimisel ei saa välistada inimlikku viga ehk et konkreetne nimi võib jääda märkamata. Eeltoodu ei tähenda aga seda, et asutusel pole kohustust teha kõik endast olenev isiku nõude täitmiseks.

Üheks selliseks võimaluseks on halduskoostöö seadus, mille § 18 lg 1 punkt 2 sätestab, et kui haldusülesande täitmiseks on vaja andmeid, mis haldusorganil puuduvad või mida haldusorgan ei ole võimeline välja selgitama, siis on võimalus taotleda teiselt haldusorganilt ametabi. Ametiabi eelnimetatud seaduse § 17 lõike 1 mõistes on, kui teine haldusorgan annab halduskoostöö seaduses sätestatud alustel ja korras akti või sooritab toimingut oma pädevuse piires teise haldusorgani taotlusel selle haldusorgani ülesande täitmise toetamiseks. Veeteede Ameti kui isikuandmete töötleja (ka andmete kogumine, säilitamine ja edastamine on andmete töötlemine) seadusest tulenev kohustus/ülesanne on edastada isiku nõudmisel talle tema kohta käivad andmed.

Isikuandmete kaitse seaduse § 19 lg 3 alusel tuleb isikule väljastada asutuse valduses olevad isikuandmed, sh tema alaealise lapse andmed, kui puudub alus piirata andmetele juurdepääsu. Andmete väljastamisest keeldumisel tuleb keeldumist põhjendada. Antud juhul pole vaide esitajale edastatud vastuses, millega sooviti pöörduda vaide esitajal PPA poole, viidatud ühelegi seaduse sättele. Seega ei saa pidada isikule andmete väljastamata jätmist õiguspäraseks ega põhjendatuks.

Tulenevalt eeltoodust tuleb Veeteede Ametil vaide esitaja nõue oma alaealise lapse andmete saamiseks uuesti läbi vaadata ning kui puudub alus andmete väljastamisest keeldumiseks, siis andmed väljastada, vajadusel küsida selleks ametiabi. Keeldumise korral põhjendada keeldumist, viidates õiguslikule alusele.

/allkirjastatud digitaalselt/

Elve Adamson
peainspektor
peadirektori volitusel